

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Crisis Theologica

Cárdenas, Juan de

Sevilla, 1687

Cap. IV. Alia argumenta pro impugnatione eiusdem asserti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75689](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75689)

ficillimum discernere, quam sit opinio certo probabilis, & quæ probabiliter probabilis. Et quidem multi sunt, non solum mediocriter docti, sed etiam valde docti, qui non audeant se determinare ad electionem opinionis, nisi inveniunt Auctores probatos eam afferentes expresse, quæ scire desideant. Cum ergo Auctores non traherent hoc punctum, an hæc, an illa opinio sint certo probabiles, an probabiliter probabiles; intolerabile erit illis, obligari vel ad discernendum inter certo probabiles, & probabiliter probabiles; vel ad eligendum semper opinionem strictiorem in omnibus casibus.

21. Ostenditur quarto. Implicat enim contradictionem, quod quando ambæ propositiones contradictoriæ sint probabiliter probabiles, teneamur eligere tutiorem. Quod sic demonstratur in materijs iustitiæ. Opinio probabilis est, quod qui intulit damnum cum solo peccato venia i, v.g. ex defectu plenæ adverrentiæ, non tenetur refarcire damnum; & etiam est probabilis, quæ propugnat obligationem refarciedi illud. Demus ergo, ambas propositiones non esse certo probabiles, sed probabiliter probabiles. Tunc sic. Ergo in hoc casu eligenda est opinio tutior. Sed illi damnificatori tutius est refarcire damnum illatum; ergo tenetur solvere. Deinde damnificato tutius est non recipere solutionem damni: ergo tenetur illam non recipere. Ergo ille damnificator tenetur solvere illi, qui non potest recipere solutionem. Quæ est aperta implicatio contradictionis; inferitur enim, quod ille damnificator tenetur solvere, & quod non tenetur.

22. Dices, idem argumentum efformari posse, quando ambæ opiniones fuerit tenuiter probabiles, tunc enim, quia iuxta hoc decretum non possumus sequi opinionem tenuiter

probabilem, debemus eligere tutiorem. Si ergo fiat id argumentum in materia iustitiæ, dum ambæ opiniones sibi invicem contradicentes sunt tenuiter probabiles; eodem modo inferretur implicatio contradictionis.

23. Respondeo, impossibile esse, quod in practicis ambæ opiniones sibi invicem contradicentes sint tenuiter probabiles; sed necesse est, quod si una sit tenuiter probabilis, altera sit certa moraliter, aut fere certa. Nam si opinio, quæ negat obligationem aliquam, sit tenuiter probabilis, ideo talis est, quia illa obligatio communiter reputatur certa. Quod non accidit in duabus opinionibus sibi invicem contradicentibus probabiliter probabilibus. Sæpe enim obligatio aliqua est in æquilibrio; & ideo circa obligationem aliquam sæpissime dantur opiniones æquæ probabiles.

CAPVT IV.

Alia argumenta pro impugnatione eiusdem asserti.

SUMMARIVM.

Quando Theologus consulit opinionem certo probabilem, qui accipit consilium, solum habet opinionem probabiliter probabilem. n. 24.

Ex opinionibus certo probabilibus inferuntur alia probabiliter. Et quid inde pro conclusione? n. 25.

Opinio probabiliter probabilis non generat dubium practicum. n. 27.

Si opinio probabiliter probabilis afferret dubitationem, etiam afferret certo probabilis. n. 29.

Cum assensu probabili non componitur dubitatio. n. 31.

Dilemma pro conclusione. n. n. 33.

24. **O**stenditur quinto Nam quando Theologus consulitur pro

pro electione opinionis, & ipse consultit opinionem certo probabilem; ille qui audit consilium à Theologo, non format iudicium certum de probabilitate opinionis, cum nescit discernere circa fundamēta intrinseca, vel extrinseca eius opinionis: sed solū format iudicium probabile, vt pote dumtaxat innixum consilio Theologi: ergo apud illum, qui audit consilium à Theologo, ea opinio solum est probabiliter probabilis. Et tamen non est tenuiter probabilis; nam si talis esset, nihil prodesset viro illiterato consulere Theologum: ergo probabiliter probabilis non est tenuiter probabilis.

25. Ostenditur sexto. Sunt enim multæ opiniones, quæ probabiliter inferuntur ex opinionibus certo probabilibus: illæ autem non possunt esse certo probabiles; nam sicut ex præmissis evidentibus, cum bonitas consequentiæ est solum probabilis, non resultat conclusio evidens, sed solum probabilis; ita ex opinione certo probabili, cum bonitate consequentiæ solum probabili, non potest resultare conclusio certo probabilis, sed solum probabiliter probabilis.

26. Neque prodest responderi, quod si bonitas consequentiæ fuerit certo probabilis, opinio illata ex altera certo probabili, evadet conclusio certo probabilis. Non, inquam, id prodest: quia dum bonitas consequentiæ non fuerit evidens, saltem moraliter, non potest participare certitudinem à præmissis: a propositione ergo certo probabili non potest deduci conclusio certo probabilis, nisi bonitas consequentiæ fuerit, non solum certo probabilis, sed in se ipsa, certa.

27. Ostenditur septimo. Nam ambo Authores relati nituntur fundamento falso, nempe, quod opinio probabiliter probabilis necessario generat dubium practicum circa operationem. Tum sic argumentor, Opinio

probabiliter probabilis non generat dubium practicum circa operationem eliciendam; habet enim rationem probabilem, ex qua dubium prudenter deponat: ergo perperam dicitur, opinionem probabiliter probabilem esse tenuiter probabilem. Antecedens probatur. Nam dubium practicum de rectitudine operationis eliciendæ, in quo tutior pars eligenda sit, tamdiu durat, quandiu non potest deponi per aliquam rationem probabilem, vt docui in 3. part. Cris. Theol. disp. 60. cap. 2. num. 15. sic enim ægrotus dum dubitat, an die festo teneatur surgere ad audiendam Missam, est in dubio practico, dum Medicus (cuius iudicium solum est probabile respectu ægroti) illi consultit, ne surgat. Sed qui practice dubitat de probabilitate opinionis, & invenit rationem vere probabilem, vt censeat opinionem esse securam, habet iam principium, per quod deponat prudenter dubium: ergo dum format iudicium probabile de probabilitate opinionis, inueniens rationem vere probabilem ad illud iudicium formandum, habet iam modum, quo tale dubium prudenter deponat. Vide quæ de hoc argumento dixi in 3. part. Cris. Theol. disp. 56. cap. 16. art. 1. à num. 816.

28. Nec satisfacies, si dicas, deponi dubium practicum ex ratione certo probabili, non autem ex ratione probabiliter probabili. Nam hoc esset, inducere in conscientias hominum ingentem scrupulorum anxietatem, dum non solum petitur, quod in opinionibus controversis inter Authores eligenda sit opinio certo probabilis; sed etiam quod in rationibus probabilibus, quibus homines gubernant suas actiones in dubijs, quæ occurrunt, non sufficiat ratio probabiliter probabilis, sed quærenda sit ratio certo probabilis. Vnde ægrotus, qui ex consilio Medici non surgit in die festo

fecto ad audiendam Missam; debet inquirere, an Medicus ille sit peritissimus suae artis, an mediocriter peritus, ut consideret, an ratio probabilis desumpta ex eo consilio Medici, sit certo probabilis, an probabiliter probabilis. Qui scrupulizandi modus passim occurret in sexcentis alijs, in magnam desolationem conscientiarum.

29. Ostenditur octavo. Si enim opinio probabiliter probabilis secum afferret dubitationem, etiam certo probabilis afferret secum dubitationem: ergo neque certo probabilis posset reduci ad praxim. Antecedens probatur. Nam vel omnis probabilitas affert secum dubitationem, vel solum illam affert probabilitas reflexa? Si primum dicatur, infero: ergo etiam opinio certo probabilis affert secum dubitationem; nam bene valet ab vniuersali affirmativa ad particularem sub vniuersali contentam.

30. Si vero dicas secundum, nempe solam probabilitatem, quae reflectitur supra probabilitatem, afferre dubitationem; contra est: nam id esset, quia ille terminus certo aufert dubitationem in opinione certo probabili: sed id est falsum: ergo. Probatur minor: quia is terminus certo potest cadere supra dubium; est enim certum, quod ego dubito, an crines Adami fuerint rubri. Si ergo terminus probabilis, aut probabiliter affert dubitationem, certo probabilis afferret certo dubitationem. Sicut quia opinio probabilis in conceptu suo essentiali affert, quod sit incerta, id est, nec certa, nec certo falsa; ideo opinio certo probabilis affert etiam in suo conceptu, esse certum, quod illa sit incerta.

31. Ostenditur nono. Nam, ut demonstravi in 1. part. Crif. Theolog. disp. 6. cap. 1. Quamvis possit dari dubitatio inter motiva probabilia invicem adversantia; at cum assensu probabilis non componitur dubitatio de

eodem obiecto, aut de eius opposito; & implicat contradictionem, quod componantur assensus probabilis, & dubitatio: nam dubitare est suspendere assensum quasi in aequilibrio, ita ut neutri parti praestet assensum: sicut ergo implicat, quod intellectus habeat assensum obiecto, & simul suspendat assensum; ita implicat, quod habeat assensum probabilem, & simul habeat dubitationem.

32. Tum sic. Ergo impossibile est, quod intellectus habeat iudicium reflexum probabile de probabilitate opinionis A., & quod habeat dubitationem de probabilitate opinionis A. Haec consequentia manifeste inferitur ex Antecedente; sicut ex propositione vniuersali inferitur particularis sub ea contenta. Ergo impossibile est, quod qui habet iudicium probabile reflexum de probabilitate opinionis, obstringatur ad deserendum in praxi eam opinionem propter dubitationem de probabilitate eius; cum non possit intellectus capere eam dubitationem simul cum eo iudicio probabili. Et quidem illi duo Authores confundunt dubitationem cum formidine; quae sunt res longe diversae: & assensus probabilis optime componitur cum formidine, non autem cum dubitatione, ut late ostendi in 3. part. Crif. Theol. disp. 56. cap. 17. art. 5.

33. Ostenditur decimo. Nam id assertum, quod ambo Authores affirmant, nempe opinionem probabiliter probabilem damnari in hoc decreto Innocentij XI. sub nomine tenuis probabilitatis, vel est certum, vel dubium, vel probabile? Si dicant, esse certum, contra est: Quomodo enim potest esse certum, quod nititur in mera aequivocatione confundente formidinem cum dubitatione, ut ostensum est? Si dixerint esse dubium, inde evidenter inferitur, non debere dici damnatam opinionem probabiliter probabilem;

Gg

cum

cum ob solum dubium nemo damnandus sit. Si vero dicant, id esse probabile, interrogo, an sit probabiliter probabile, vel certo probabile? Si primum, cum apud ipsos probabiliter probabile involvat dubitationem de probabilitate; ea dubitatio non est sufficiens, vt dicatur absolute damnata aliqua opinio. Præter quam quod cum ipsi dicant, opinionem probabiliter probabilem manere damnatam, si id eorum assertum est probabiliter probabile, manebit etiam damnatum per hoc decretum. Si vero dicatur id eorum assertum esse certo probabile, adhuc ea probabilitas non sufficit, vt damnata censeatur per hoc decretum Innocentij, opinio probabiliter probabilis: nam in dubijs, & probabilibus semper standum est pro reo: Cum ergo hi duo Authores opinionem probabiliter probabilem impetant tamquam ream tenuis probabilitatis, standum est pro opinione probabiliter probabili, dum de damnatione non constat plusquam probabiliter. Præterquam quod non potest esse certo probabile, quod sola æquivocatione fulcitur, per quam formido cum dubitatione confunditur.

CAPVT V.

Quenam sit opinio tenuiter probabilis, quæ in hoc decreto damnatur?

SUMMARIVM.

Opinio tenuiter probabilis est de cuius probabilitate dubitatur; & valde differt ab opinione probabiliter probabili. n. 34.

Opinio tenuiter probabilis eadem est, ac opinio dubia probabilitatis. n. 35. Et quenam sint motiva ad dubitandum de probabilitate? Ibidem.

Probabilitas dubia involvit dubium practicum. n. 36.

Tenuis probabilitas affert etiam dubium practicum. n. 37.

Prima pars conclusionis probatur. n. 38.

Ostenditur opinionem tenuiter probabiliter diversam esse à probabiliter probabili. n. 39.

Exempla opinionum tenuiter probabilium. n. 40. remissive.

34. **S**It conclusio. Opinio tenuiter probabilis, quæ in hoc decreto damnatur, est illa, quæ quamvis habeat probabilitatem apparentem, plures tamen viri sapientes dubitant de eius probabilitate; vel de cuius probabilitate merito dubitatur: & quæ talis est, nullo modo est probabiliter probabilis, sed dubie probabilis. In priori parte conclusionis convenio cum Lumbicrio, & Filguera citatis, in posteriori autem dissentio quam longissime ab eis.

35. Ergo iuxta priorem partem conclusionis in idem recidit opinio tenuis probabilitatis, & opinio dubiæ probabilitatis, & de hac late dixi in 3. part. Cris. Theol. disp. 56. cap. 9. art. 3., vbi num. 599. proposui motiva, quæ esse solent ad dubitandum rationabiliter de probabilitate opinionis in hac verba: [Primo dubito de probabilitate opinionis, quando Author, qui illam docet, non est omni exceptione maior iuxta dicta disp. 15. Et ratio, qua nititur, opinio, mihi non satisfacit, nec videtur omnino firma. Secundo. Cum Author vnus, vel alter singularem docet opinionem, nec dat rationem, qua nititur. Tertio. Cum vnus, vel alter docet opinionem, & plures alij dicunt, vel esse improbabilem, vel parum tutam, vel male audire apud Theologos, vel illam non esse audiendam, aut esse reiiciendam. Quarto. Quando datur principium certum, & dubitatur, an ei repugnet opinio, nec proponatur ratio sufficienter firma ad deponendum dubium.

Quin